

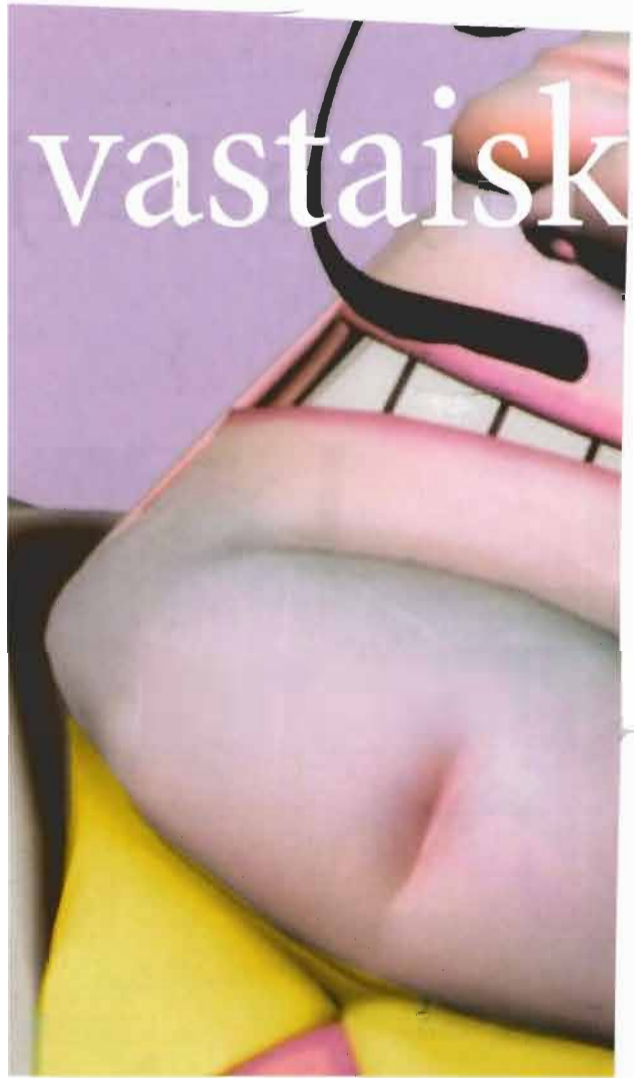
Ei vain tuontianimaation varassa

Euroopan

vastaisk

Heikki Jokinen, Varese Italia
kuvat tuottajat ja Michel Brebant

Maailman animaatiomarkkinoita hallitsevat Yhdysvallat ja Japani ovat joutuneet antamaan tilaa Euroopassa viimeisen viidentoista vuoden kuluessa syntyneelle animaatioteollisuudelle. Kun Euroopassa vielä 1980-luvulla tehtiin animaatiota reilut sata tuntia vuodessa, on määrä nykyään vähintään 800 tuntia vuodessa.

Animaation kysyntä on kasvanut viime vuosikymmeninä huikaisesti. Television tuntimäärät kasvoivat satelliittikanavien avittamana kaikkialla ja samalla syntyi monia pääosin animaatiota näyttäviä kanavia.

Ohjelmakartat täytyivät kuitenkin Euroopassakin muualta tuoduista sarjoista. Eurooppalaiset studiot ovat maailman jäteihin verrattuina pieniä ja toimivat kansallisten rajojensa sisällä. Euroopan Unionin audiovisuaalista teollisuutta tukeva Media-ohjelma kehitteli vastaiskun; 1989 pidettiin Lanzarotella ensimmäinen Cartoon Forum.

Cartoon Forum on animaatioteollisuuden yhteisrahoitustapahtuma. Siellä uusien tv-animaatioiden tuottajat esittelevät kukin puolesta tunnissa tekeillä olevan hankkeensa eri puolilta Eurooppaa kerääntyneille rahoittajille. Tv-kanavien ostajat ja muut rahahanoja pitelevät sijoittajat valikoivat joukosta itselleen mieluisimmat ohjelmat.

Vuosittainen tapahtuma kiertää Eurooppaa, ja pidettiin tällä kertaa syyskuussa Alppien juurella Varesessa Pohjois-Italiassa. Cartoon Forumit ovat kehittyneet isoksi liiketoiminnaksi. Varesessa tarjottiin 800:lle alan ammattilaiselle 81 uutta animaatio-

sarjaa, joiden yhteispituus oli 503 tuntia ja budjetti 285 miljoonaa euroa.

Kilpailu on tiukkaa, eivätkä kaikki sarjat päädy tv-ruutuihin. Forumin järjestävän Cartoonin johtaja **Marc Vandeweyer** arvioi, että puolella niistä on hyvät mahdollisuudet valmistua.

Tärkeintä hyvä hahmo

Animaatioteollisuuden eurooppalaistuminen toi mukanaan yhteistyön kansallisten rajojen yli. Cartoon Forumiin hyväksyttävissä hankkeissa on oltava mukana vähintään kolme Euroopan maata. Irlantilainen veteraani, käsikirjoittaja **Aidan Hickey** kertoo työskennelleensä viime vuosina ainakin seitsemää eri kansallisuutta edustavien yhteistyökumppaneiden kanssa.

– Seuraavan hankkeeni tuottaja on Luxemburgista, tv-osapuoli Saksasta, studio Irlannista ja levittäjä Britanniaasta. Aiheena on irlantilainen taru, ja osan työstä tekee etelä-korealainen alihankkija.

– Tärkeintä on luoda hahmo joka on ymmärrettävä, vastaa kaikkien kokemusta, Aidan Hickey pohtii kansainvälisen käsikirjoittamisen pulmia. Kielihuumoria tulee välttää, se ei välity helposti muihin

maihin.

Cartoon Forumista Hickeyllä on hyvä kokemus.

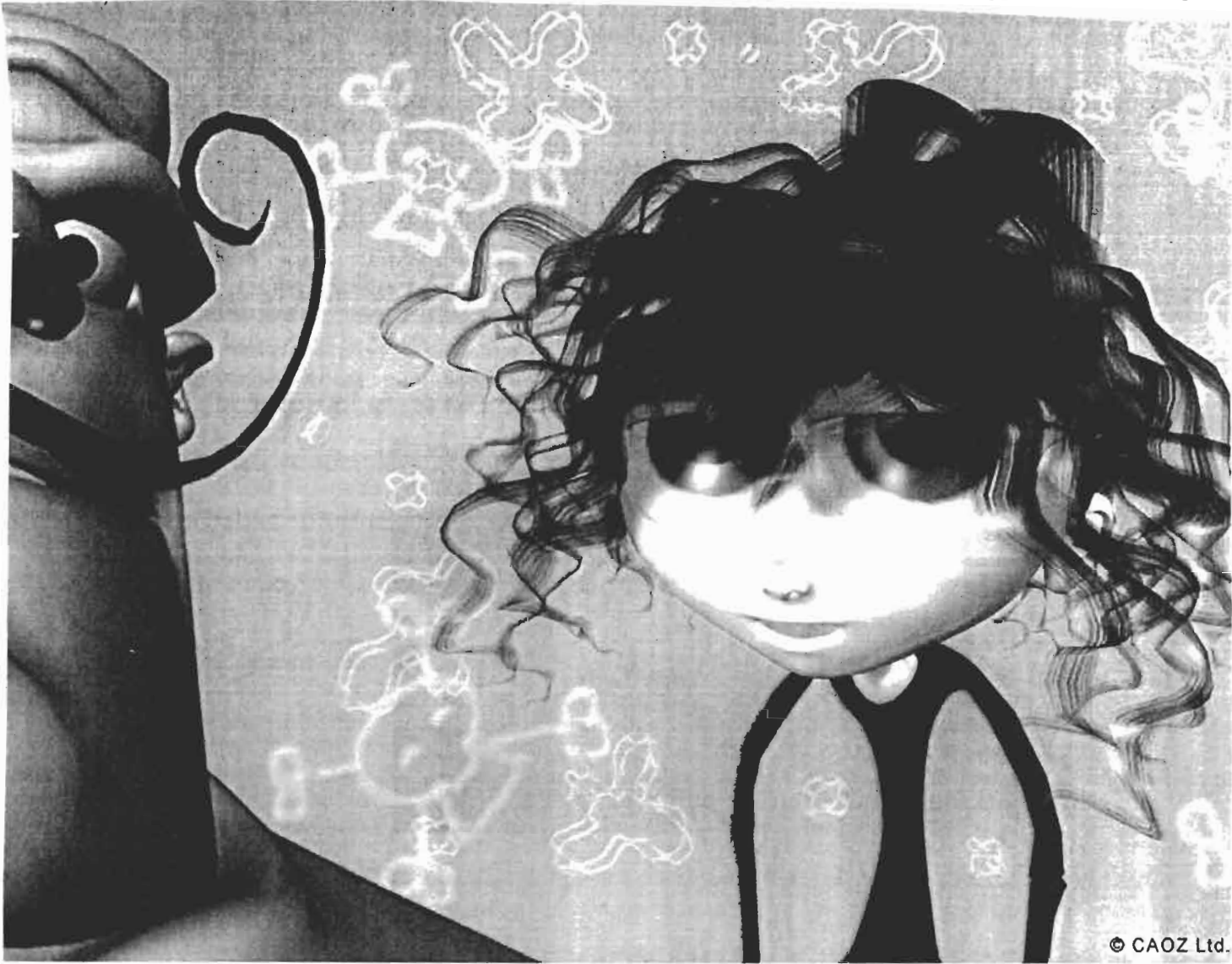
– Suurin etu on psykologinen. Tulen pienestä ja kaukaisesta maasta mutta täällä näen, että muitakin on samassa tilanteessa.

– Toinen tärkeä asia on verkostoituminen. Nykyään kansallinen tuotantoraha riittää vain saattamaan hankkeen alkuun, loppu on hankittava muista maista. Täällä luotu verkosto auttaa, sillä rahan kokoamisessa tarvitaan diplomatiaa, sisua ja suhteita.

Uusia tarinoita animaatioiksi

Millaisia ohjelmia meille sitten tarjotaan? Varesessa esiteltujen 81 hankkeen perusteella huumoria ja seikkailua lähinnä 5-12-vuotiaille. Aiheet liikkuvat laidasta toiseen, joukkoon mahtuvat niin merirosvokarhut, hedelmien asuttama avaruuskaupunki kuin voileivän mallinen supersankarikin.

Eurooppalaisen animaatioteollisuuden käynnistyessä sarjoiksi muokattiin ensin sarjakuvia kuten Tintti, Blake ja Mortimer tai Lucky Luke. Samoin kävi tunnetuille lastenkirjoille kuten Babar. Niiden etuna on se, että hahmot olivat jo tunnettuja ja valmiita.

Nykyään keskeiset sarjakuvat ja lastenkirjat on jo muunnettu animaatioiksi ja sarjat perustuvat uusiin käsikirjoituksiin. Eniten eurooppalainen animaatiokone syö sankareiksi koiria ja kissoja, mutta joukkoon mahtuu myös virtahepoja, pesukarhuja, hyönteisiä tai perhosia. Ihmissankarit ovat useimmiten lapsia.

Aivan pienten lasten hankkeista kiintoisin on saksalaisen **Andreas Hykaden** ohjaama sarja Tom. Viisiminuuttisten osien juoni on yksinkertainen, Tom haluaa mansikkahillovoileivän hunajalla ja lähtee matkaan sen saadakseen. Avukseen hän saa myllärin, äitinsä tai mehiläisiä.

Visuaalisesti Tom on komeaa jälkeä, vahvat viivat erottavat selkeät väripinnat. Pieninkin katsoja pysyy kärryillä eikä sekota hahmoja toisiinsa. Tom poikkeaa useimmista muista hankkeista siinä, että ohjaaja pitää langat tiukasti omissa käsissään.

– Teemme kaiken yhdessä talossa Stuttgartissa, meillä on kymmenkunta henkeä töissä. Haluan pitää tiimin pienenä, jotta säilytän kontrollin sarjaan, Hykade kertoo.

Andreas Hykade törmäsi Varesessa alan erilaisiin toimintakulttuureihin. Eräs suuri yhdysvaltalaisyhtiö halusi ostaa Tomin Eu-

muutettavista asioista.

Tomin äidin suu oli ruma ja piti kaunistaa eikä leipää leikkaavalla työllä saanut ol-

la isoa veistä. Eurooppalaisyhtiöistä mikään ei vaatinut moisia muutoksia, eikä Hykade niitä halua tehdä. ■

Islantilaisen studio Caozin luoma tietokoneanimaatio Anna and the Moods etsi lisärahoitusta Varesesta. Reilu kolmasosa 730 000 euron budjetista saadaan Islannista. Anna syntyi brittiorkesteri The Brodsky Quartetin tilattua islantilaiselta kirjailijalta Sjonilta tekstin murrosikäisen tytön elämästä. Anna and the Moods poikkeaa hankkeiden valtavirrasta, se on tarkoitettu kaikenikäisille. Anna sai ystävän YLE:n kansainvälisten ohjelmien ostajasta Pii Bergistä, joka lupaa, että ohjelman valmistuttua Anna nähdään Suomessa TV2:lla.

Tukea euroelokuvalle

Media Plus on Euroopan Unionin audiovisuaalisen tuotannon tukiohjelma, johon kuuluvat jäsenmaiden lisäksi myös ETA-maat. Vuosiin 2001-2005 ulottuvan ohjelman budjetti on 400 miljoonaa euroa, ja aiemmin on jo toteutettu kaksi viisivuotista Media-ohjelmaa.

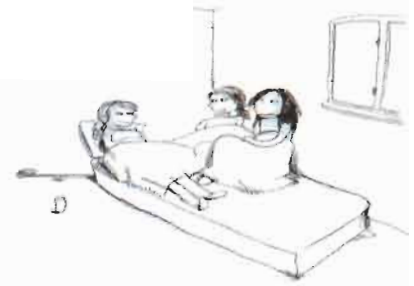
Ohjelma tukee elokuvien levitystä tuotantomaiden ulkopuolelle eri muodoissaan ja hankkeiden kehittelyä markkinakelpoisiksi sekä tarjoaa jatkokoulutusta alan ammattilaisille. Cartoon Forum on eräs Media Plussan tukema tapahtuma. Suomessa tukiasioissa neuvoo Suomen elokuvasäätiön yhteydessä sijaitseva Media Desk.

Tuottajilla on puoli tuntia aikaa esitellä hankkeensa saliin kokoontuneille ostajille. Kuvassa ranskalaisen Didou-sarjan esittely. Didou tunnetaan Suomessa Antti-Jäniksenä.

Forumien aulatiloiissa näyttekasetteja katsellaan ja arvioidaan videomonitorien ääressä.

Brittistudio esitteli hankkeensa *Chopsocky Chooks*, jossa kolme kunf-fu -kanaa taistelevat pahaa piraijamutanttia vastaan. Varesessa jotkut epäilivät sarjan unohtavan hyvät juonet hahmojen kustannuksella. – 80-vuotias isoäitini sanoi, että se on rakastettava. Tosin hän myös sanoo, että minä näytän Richard Gereltä, ohjaaja Sergio Delfino puolustautui.

Norjalaishanke *Grubby Girls* poikkesi joukosta kertomalla nuorten aikuisten elämästä ilkkurisesti.

– Aikuisten animaatio ei vielä ole lyönyt itseään läpi Suomessa, mutta seuraamme varmasti tilannetta, raportoi *Grubby Girlsien* sykähdyttämä kansainvälisten ohjelmien ostaja Pii Berg YLE:ltä.

Euroanimaatio etsii rahoittajaa

– **Cartoon Forum** on ainoa paikka, jossa tuottajat ja rahoittajat voivat tavata rauhassa kolmen päivän ajan, tiivistää tapahtuman merkityksen Cartoonin johtaja **Corinne Jenart**.

– Se on myös ainoa paikka, jossa pienten maiden tuottajilla on samanlaiset mahdollisuudet kuin isoillakin, ja Eurooppa on pääosin pieniä maita. Lisäksi siellä voi nuuhkia alan uusimmat muodot.

– Nyt trendinä tuntuu olevan alle kouluikäisille lapsille suunnattujen sarjojen muuntuminen. 8-10 -vuotiaat yritetään saada 10-12 -vuotaille tehtyjen sarjojen katsojiksi. Kehityshän näkyy myös muissa tv-ohjelmissa, yhä nuoremmat tytöt pukeutuvat niissä kuin teinit. Animaatio vain seuraa tätä.

Onko eurooppalaisessa animaatiossa jokin tyyppillistä mistä sen tunnistaa?

– Päinvastoin, voi helposti tunnistaa mikä on yhdysvaltalaista, se on aina sitä samaa, mutta eurooppalaisella tuotannolla ei ole mitään selkeästi yhteistä. Eurooppalaiset animaatiot ovat kuin eurooppalaiset kielet, yhtä moninaisia ja erilaisia.

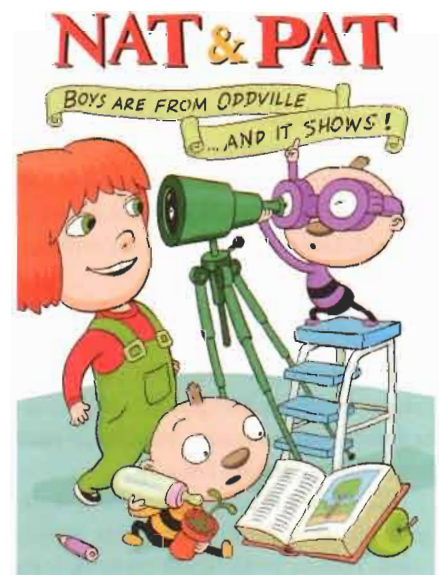
Eurooppalainen animaatiotuotanto jatkaa Corinne Jenartin mukaan yhä kasvuaan, mutta kanavien ostorahat ovat vähentyneet, erityisesti nuortenohjelmilta.

– Yhteistuotannoissa se merkitsee sitä, että kunkin rahoittajan osuus laskee. Ennen yksi ostaja kattoi 40 prosenttia budjetista, nyt ehkä 20. Rahat tulee hankkia entistä useammasta lähteestä ja joka levityskanavan kautta.

Tiukemmat budjetit näkyivät jo Varesen Forumissa. Vuosi sitten yhden animatiominuutin tuotantokustannus oli 10 555 euroa minuutilta, nyt 9 146 euroa minuutilta.

Suomalaishankkeita on Forumeissa mukana yleensä vain jokunen. Tällä kertaa ainoana oli *Nat and Pat*, eli kotioisammin Tatu ja Patu. Aino Havukaisen ja Sami Toivosen lastenkirjoihin perustuvaa sarjaa tuottaa Yle TV2.

Ostajien puolelta Cartoon Forumiin osallistuvat Ylen kanavat. Kaupalliset kanavamme eivät paikalle saavu, niiden animaatiohankinnat keskittyvät Euroopan ulkopuolelle. ■

Tatu ja Patu esittäytyivät Italiassa eurooppalaisille rahoittajille.